

HEROPLEVING FRANS-DUITSE AS OPENT DEUR VOOR **VOLTOOIING MUNTUNIE**

Een tweede leven voor de euro

De Europese Commissie lanceert een pakket voorstellen om de muntunie te versterken. Nieuw zijn die ideeën niet, alleen lijken de tijden er deze keer rijp voor. Trends legde de voorstellen voor aan een politicus, een econoom en een hoogleraar. Zijn we eindelijk verlost van de eurocrisisen? *Jozef Vangelder*

Voorstellen om de euro te versterken zijn zo oud als de muntunie zelf, en zelfs nog ouder. Wie de zogenoemde reflectienota van de Europese Commissie leest, krijgt een vertrouwd gevoel: de bankenunie moet worden voltooid, lidstaten krijgen hulp om zware economische schokken op te vangen, en de eurozone krijgt een transparant bestuur met een eigen superminister van Financiën. Ook de gezamenlijk uitgegeven obligaties, de eurobonds, zijn van de partij (zie kader).

Het is de Europese Commissie vooral te doen om de timing. Nu de Europese Unie verlost is van de eurosceptische Britten, is het moment gekomen om de half afgewerkte muntunie te voltooien. De wind zit goed. Frankrijk heeft een euro-enthousiasteling als president, die bovendien goed valt in Berlijn, het zwaargewicht van de muntunie. Het euro-ijzer is eindelijk weer heet. Het is tijd om het te smeden. Of niet?

Sander Loones
Europees Parlementslid (N-VA)

“Maak de eurolanden aansprakelijk voor hun eigen falen”

Voor Europees Parlementslid Sander Loones (N-VA) zijn er helemaal geen nieuwe instellingen of postjes nodig om de muntunie behoorlijk te doen werken. De afgesproken begrotingsregels volstaan, ze moeten alleen worden nageleefd. “Dat betekent een begroting in evenwicht op middellange termijn, met de mogelijkheid om in tijden van

“Vandaag speelt de ECB voor brandweer, precies door het gebrek aan solidariteit”

Peter Vanden Houte

crisis 3 procent in het rood te gaan”, aldus Loones. “En de overheidsschuld moet onder controle zijn. Landen die hun verplichtingen niet nakomen, kunnen de hele eurozone in de afgrond sleuren en moeten voor hun verantwoordelijkheid worden gesteld. Dat betekent besparingen, structurele hervormingen en – in het uiterste geval – een gecontroleerd faillissement, of zelfs een uitstap uit de euro. Laat Grieken-

land tijdelijk uit de euro stappen, om met een schone lei te herbeginnen. Pijnlijk, maar allicht is het noodzakelijk voor het begin van het herstel.”

De aansprakelijkheid voor het eigen falen zit ingebakken in het Verdrag van Maastricht van 1992, via de zogenoemde no-bail-outclausule. Die maakt een euroland verantwoordelijk voor het terugbetalen van zijn eigen schuld. Financiële redingen door andere eurolanden of de Europese Centrale Bank (ECB) kunnen dus niet. Maar de clausule bleef dode letter. Griekenland zit al aan zijn derde noodhulpprogramma. “Solidariteit komt vandaag boven verantwoordelijkheid, terwijl het net andersom moet”, zegt Loones. “Het is alsof ik een brandverzekering mag afsluiten terwijl ik zonet mijn huis in de fik heb gezet. Is het zo onredelijk te verwachten dat landen eerst zelf orde op zaken stellen? De factuur voor de eigen nalatigheid doorschuiven naar andere landen is geen solidariteit, maar profitaat. Als een land weet dat in uiterste nood de miljarden toch komen, waarom zou het dan haast maken met pijnlijke hervormingen? De kern van het probleem is politiek falen. Daarom moet het doorsturen van facturen naar andere lidstaten of naar Europa wor-

SANDER LOONES
“Als een land weet dat de miljarden toch komen, waarom zou het dan haast maken met pijnlijke hervormingen?”

teitsmechanisme al direct in gang schieten. Anderzijds, als je mordicus met een schone lei wilt beginnen, loop je het risico dat de muntunie intussen niet meer bestaat. Want de grote divergentie is precies een van de oorzaken van de spanningen binnen de muntunie. Een zwaar besparingsdieet riskeert zwakke landen nog zwakker te maken, zodat de muntunie het niet overleeft.”

Uiteindelijk valt een muntunie slechts vol te houden met de een of andere vorm van budgettaire solidariteit. “Houd maar eens je begroting onder controle als je wordt getroffen door een recessie of een andere economische schok”, zegt Vanden Houte. “De zuiderse eurolanden moesten bezuinigen op een moment dat het economisch slecht ging. Dat verzwakte hun groei, zodat hun schuldgraad – die al hoog was – nog moeilijker houdbaar werd. Een solidariteitsmechanisme zou het risico op zulke zelfvoedende spiralen verkleinen.”

Vandaag speelt de ECB voor brandweer, precies door het gebrek aan solidariteit. “De ECB zal dat nooit officieel toegeven, maar een belangrijk motief voor haar lage rente is de schuldgraad van de zuiderse landen. Zij komen in de problemen als de rente opnieuw zou stijgen. Je kunt niet tegelijk klagen over de lage rente en je verzetten tegen Europese solidariteit. De twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: minder van het ene betekent meer van het andere, en omgekeerd.”

Wat dan met het argument dat de lage rente landen doet talmen met noodzakelijke hervormingen? “Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. Je kunt maar beter streng zijn: het debat woedt volop onder economen. Spanje kreeg een hulpprogramma voor zijn banken op voorwaarde dat het hervormingen doorvoerde, en dat heeft gewerkt. In Griekenland hebben de zware besparingen geleid tot een hogere schuldgraad. Zelfs het Interna-

den verboden. Het is de enige echte remedie.”

De soepele geldpolitiek van de ECB is alvast niet behulpzaam. “Als landen goedkoop kunnen lenen, schuiven ze hervormingen op de lange baan.” Ook de Europese herverzekering van de nationale werkloosheidsvergoedingen – een idee uit de reflectienota – vindt geen genade bij Loones, en andere vormen van inefficiënte transfers evenmin. “Er is zelfs geen begin van een bewijs dat transfers een economie erbovenop helpen. Ondanks de miljardentransfers uit Vlaanderen slaagt Wallonië er nog altijd niet in zijn achterstand weg te werken. Europa betaalt zich blauw aan Zuid-Italië, met hetzelfde povere resultaat. Om de muntunie te versterken, moeten de economieën van de eurolanden naar elkaar toegroeien. Maar transfers nivelleren naar beneden. We moeten de sterke economieën laten uitblinden. Dan kunnen ze de zwakkeren op

sleeptouw nemen. Maar nu zeggen we eigenlijk: Duitsland en Nederland, jullie doen het té goed.”

Peter Vanden Houte
Hoofdeconoom ING België

“Een solide muntunie zonder politieke integratie is een contradictie”

Dat sterke eurolanden zoals Duitsland en Nederland niet staan te springen om zwakkere landen zomaar bij te springen, Peter Vanden Houte kan het ergens wel begrijpen. “Solidariteit is niet gemakkelijk als ze moet dienen om de problemen van het verleden op te lossen”, aldus de hoofdeconoom van ING België. “Kijk alleen nog maar naar de overheidsschuld: sommige landen zitten boven 130 procent van hun bruto binnenlands product (bbp), andere zitten onder 60 procent. Met zulke uiteenlopende startposities moet het solidari-